

تحلیلی بر وضعیت کسب و کار در کشورهای مختلف

از: شبنم فروچی

بخش اول

اشاره

گزارش حاضر براساس اطلاعات و آمار ارایه شده در گزارش سال ۲۰۰۶ بانک جهانی از وضعیت کسب و کار در کشورهای مختلف جهان (۱۵۵ کشور) و به طور ویژه از وضعیت کسب و کار در کشورهای منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی (۱۶ کشور) تهیه گردیده است. شایان ذکر است که بانک جهانی جهت انجام این مقایسه ۱۰ شاخص را در نظر گرفته است که در این شماره تنها از نقطه نظر دو شاخص (آغاز به کار بازرگانی، و کسب مجوز) وضعیت ایران در بین ۱۵۵ کشور جهان و همچنین در بین ۱۶ کشور منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی به طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفته است که مشروح آن در پی می‌آید.

براساس آمار ارایه شده در گزارش بانک جهانی که مربوط به ژانویه ۲۰۰۵ می‌باشد، درآمد ناخالص ملی (GNI) در کشور ایران ۲۳۰۰ دلار و جمعیت ۶۶/۴ میلیون نفر قید شده است و از نقطه نظر درآمد، ایران در دسته کشورهای با درآمد متوسط پایین منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی قرار گرفته است.

الف) آغاز به کار بازرگانی

شاخص مورد نظر از چند جنبه مورد بررسی قرار گرفته است:

۱- رویه

تعداد رویه‌های لازم برای آغاز کاری بازرگانی در ایران هشت است. در بین ۱۵۵ کشور منتخب جهان کشوری که کمترین تعداد رویه را برای آغاز کسب و کار دارد، کشور افغانستان تنها با یک رویه است و کشور چاد با ۱۹ رویه دشوارترین کشور از این نقطه نظر است. کمترین و بیشترین تعداد رویه‌ها در بین ۱۵۵ کشور منتخب جهان به شرح جدول شماره یک می‌باشد.

همچنین در مقایسه ۱۶ کشور منتخب خاورمیانه و آفریقای شمالی، ایران دارای جایگاه سوم (از ۹ جایگاه) از نقطه نظر تعداد رویه‌های آغاز کسب و کار می‌باشد و سایر کشورهای این منطقه به شرح جدول شماره دو بایستی تعداد رویه‌های ذکر شده را طی کنند.

متوسط تعداد رویه لازم برای آغاز کار بازرگانی در این منطقه ۱۰ رویه می‌باشد که نسبت به حداقل و حداکثر رویه در سطح ۱۵۵ کشور منتخب از رتبه متوسطی برخوردار است، رتبه ایران نیز با وجود خوب بودن آن در سطح منطقه ولیکن در مقایسه با بهترین‌ها، رتبه متوسطی می‌باشد (همچنین تعداد متوسط رویه آغاز بازرگانی در بین ۱۵۵ کشور نیز ۹ است).

۲- مدت زمان

مدت زمانی که در ایران لازم است تا کسب و کاری راه بیفتد، ۴۷ روز است که در مقایسه با دیگر کشورهای منتخب دقیقاً برابر با مدت زمان متوسط است هر چند که فاصله آن با زمان صرف شده در کشورهای با حداقل زمان زیاد می‌باشد. کمترین و بیشترین مدت زمان سپری شده در ۱۵۵ کشور منتخب جهان در جدول شماره سه آورده شده است.

جایگاه ایران در بین ۱۶ کشور منتخب خاورمیانه و آفریقای شمالی (MENA)^(۱)، جایگاه هشتم از ۱۳ جایگاه این منطقه است، جایگاه دیگر کشورهای منطقه از نقطه نظر مدت زمان آغاز کار به شرح جدول شماره چهار می‌باشد.

متوسط منطقه ۴۶ روز می‌باشد که مدت زمان قید شده برای ایران از متوسط منطقه نیز یکروز بیشتر است و این مدت زمان، زمان کوتاهی نمی‌باشد.

۳- هزینه

هزینه لازم جهت شروع کار در ایران ۶/۳ درصد از درآمد سرانه است و در کشور دانمارک هزینه شروع کار صفر و در زیمبابوه رقم بسیار بالای ۱۴۴۲ درصد از درآمد سرانه لازم است.

کشورهای دیگر با کمترین و بیشترین میزان هزینه در بین ۱۵۵ کشور منتخب جهان در جدول شماره پنج آورده شده است.

همچنین ایران در این زمینه در جایگاه چهارم در بین ۱۶ کشور خاورمیانه و آفریقای شمالی (۱۶ جایگاه) قرار دارد و باتوجه به میزان هزینه متوسط منطقه (۶۴/۲ درصد از درآمد سرانه)، جایگاه ایران بالا و از رتبه خوبی برخوردار است. افزون بر آن، در مقایسه با ۱۵۵ کشور منتخب جهان نیز جایگاه خوبی دارد و به ستون کمترین‌ها بسیار نزدیک‌تر است (متوسط هزینه در ۱۵۵ کشور منتخب ۷۷/۷ درصد از درآمد سرانه است). دیگر کشورهای منطقه MENA از نقطه نظر میزان هزینه لازم برای آغاز کار در جدول شماره شش آمده‌اند.

۴- حداقل سرمایه

کمترین میزان سرمایه لازم برای آغاز کار بازرگانی در ایران ۱/۷ درصد از درآمد سرانه است که نسبت به درصد سرمایه لازم در کشورهای دیگر، سرمایه اندکی است. شایان ذکر است که ۴۶ کشور از ۱۵۵ کشور منتخب جهان هیچ درصدی از درآمد سرانه را برای آغاز کار بازرگانی نیاز ندارند، از جمله: استرالیا، بوتسوانا، کانادا، فرانسه، نپال، تایلند، اوگاندا، ایالات متحده، ویتنام و ... ولیکن کشورهایی که بیشترین نیاز سرمایه‌ای را بدین منظور دارند، به شرح جدول شماره هفت می‌باشند.

همچنین در بین کشورهای خاورمیانه و آفریقای شمالی، ایران بعد از اسرائیل که هیچ درصدی از درآمد سرانه را برای آغاز

کسب و کار لازم ندارد، کمترین نیاز سرمایه‌ای را دارد. دیگر کشورهای این منطقه به شرح جدول شماره هشت می‌باشند.

لازم به ذکر است که متوسط حداقل سرمایه مورد نیاز در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی ۸۵۹/۳ درصد و در ۱۵۵ کشور منتخب جهان ۱۹۳/۶ درصد از درآمد سرانه است که سرمایه مورد نیاز در ایران بسیار پایین تر از متوسط منطقه است. و اما در مجموع، ایران از نقطه نظر آغاز به کار بازرگانی جزو سهل‌ترین کشورهای منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی است ولیکن در بین ۱۵۵ کشور منتخب جهان جایگاه بالایی ندارد (جدول شماره نه)

ب) کسب مجوز در صنعت ساختمان

شاخص مذکور از سه جنبه زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱- رویه

تعداد رویه‌هایی که در ایران برای کسب مجوز بایستی پشت سر گذاشته شود ۲۱ است که در مقایسه با متوسط تعداد رویه ۱۵۵ کشور منتخب جهان که ۱۸ می‌باشد، زیاد است. کمترین تعداد رویه هفت که مربوط به کشور دانمارک و زلاندنو و بیشترین آن ۴۸ و مربوط به کشور سیرالئون است. دیگر کشورها با بیشترین و کمترین رویه به شرح جدول شماره ۱۰ می‌باشند.

متوسط تعداد رویه کسب مجوز در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی ۲۰ است که از متوسط کشورهای منتخب جهان دو رویه بیشتر است. تعداد رویه‌های ایران از هر دو متوسط بالاتر است و باتوجه به ۱۶ کشور خاورمیانه و آفریقای شمالی و وجود ۱۰ جایگاه برای تعداد رویه‌های کسب مجوز در این منطقه، ایران در جایگاه هفتم همراه با امارات متحده عربی، تونس، مراکش و اسرائیل قرار دارد.

تعداد رویه‌های کسب مجوز در دیگر

کشورهای منطقه به شرح جدول شماره ۱۱ می‌باشد.

۲- مدت زمان

این زمان در ایران ۶۶۸ روز است یعنی بیش از یکسال و ۱۰ ماه در ایران کسب مجوز طول می‌کشد که این زمان طولانی‌ترین زمان در کل ۱۵۵ کشور منتخب جهان است، یعنی بیش از سه برابر متوسط زمان کسب مجوز در ۱۵۵ کشور منتخب جهان (۲۰۳ روز) و همچنین هشتادم مدت زمان مشابه در کشور فنلاند (۵۶ روز).

کمترین و بیشترین مدت زمان کسب مجوز در ۱۵۵ کشور منتخب جهان در جدول شماره ۱۲ آمده است.

همچنین مدت زمان کسب مجوز در ایران در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی نیز نسبت به ۱۵ کشور دیگر این منطقه بسیار طولانی‌تر است. متوسط زمان کسب مجوز در این منطقه ۲۱۶ روز است، طبقه‌بندی دیگر کشورهای منطقه از جنبه مدت زمان کسب مجوز در جدول شماره ۱۳ آمده است.

۳- هزینه

هزینه کسب مجوز در ایران بالا و به میزان ۸۱۸ درصد از درآمد سرانه است. میزان متوسط هزینه کسب مجوز در ۱۵۵ کشور منتخب جهان ۶۵/۵ درصد است که این هزینه در ایران از متوسط جهان هم بالاتر است. کمترین میزان هزینه برای کسب مجوز ۲/۱ درصد از درآمد سرانه است که مربوط به امارات متحده عربی است و بیشترین آن که سرسام آور است ۱۰۷۴۱ درصد از درآمد سرانه و مربوط به کشور برونیدی می‌باشد. هزینه کسب مجوز در دیگر کشورها به شرح جدول شماره ۱۴ است همچنین هزینه کسب مجوز در ایران از متوسط هزینه منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی نیز بالاتر است. متوسط هزینه منطقه ۴۶۹/۷ درصد از درآمد سرانه است و کمترین میزان هزینه مربوط به کشور امارات متحده عربی است که از کشورهای این منطقه می‌باشد. جایگاه ایران از جنبه هزینه کسب مجوز جایگاه سیزدهم از ۱۶ جایگاه است.

هزینه کسب مجوز در دیگر کشورهای منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی به شرح جدول شماره ۱۵ است.

جمع‌بندی

انجام اصلاحات در دو سال متوالی منجر به شکاف بیشتر بین کشورهای ثروتمند و فقیر از نظر آغاز به کار بازرگانی از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۵ شد، به طوری که در سال ۲۰۰۵ تعداد رویه‌های آغاز کار بازرگانی در کشورهای ثروتمند پنج درصد کاهش و در کشورهای فقیر شش درصد کاهش یافته است ولیکن مدت زمان شروع کار در کشورهای ثروتمند ۳۳ درصد کاهش و در کشورهای فقیر ۱۰ درصد کاهش و همچنین هزینه شروع در کشورهای ثروتمند ۲۶ درصد کاهش و در کشورهای فقیر ۱۳ درصد نسبت به سال ۲۰۰۳ تنزل یافته است.

افغانستان با اصلاحاتی که در سال ۲۰۰۴ انجام داده است، درصد فهرست ورود به بازرگانی قرار دارد. افغانستان به موجب این اصلاحات تعداد رویه‌های آغاز به کار بازرگانی خود را از ۲۸ رویه به تنها یک رویه تنزل داد و مدت زمان تکمیل روند کاری را نیز از ۹۰ روز به هفت روز رسانده است.

در آفریقا نیز اصلاحات کمی شروع شده است ولیکن همچنان شش کشور از ۱۰ کشور دشوار برای آغاز بازرگانی آفریقایی هستند.

در خاورمیانه و آفریقای شمالی نیاز به سرمایه بالا و ورود به بازرگانی را با مشکل مواجه ساخته است. هر چند که کشور تونس نیاز سرمایه‌ای خود را تا یک دهم میزان پیشین کاهش داده است و عربستان سعودی نیز اصلاحاتی را شروع کرده که مستلزم کوشش و پشتکار زیادی است.

۳۱ کشور از ۱۵۵ کشور منتخب جهان در سال ۲۰۰۴ ورود به بازرگانی را تسهیل کردند که ۹ کشور از بین آنها برای دومین سال متوالی در سال ۲۰۰۵ این کار را انجام دادند که شامل: بولیوی، ساحل عاج (تنها) کشوری که در آفریقا اصلاحات انجام داده،

مجارستان، لیتوانی، رومانی، روسیه، اسلواکی، اسپانیا و ویتنام هستند.

۱۰ کشور اصلاح شده در صدر فهرست در زمینه آغاز کار بازرگانی در سال ۲۰۰۵ به شرح زیر است:

افغانستان، صربستان و مونته نگرو، جامائیکا، لتونی، السالوادور، رومانی، کامبوج، اسلواکی، آلمان و مصر.

به طور متوسط میزان ترقی این کشورها نسبت به سال ۲۰۰۴ بدین صورت می‌باشد: کاهش ۲۹ درصدی تعداد رویه‌های شروع کار، کاهش ۵۳ درصدی مدت زمان شروع کار، کاهش ۲۵ درصدی هزینه لازم برای شروع کار و کاهش ۳۲ درصدی حداقل سرمایه مورد نیاز برای شروع.

لازم به ذکر است که رویه‌های سخت ورود در کلیه کشورها به ویژه در کشورهای در حال توسعه، فساد و ارتشا بیشتری در پی دارد و نه تنها موجب افزایش کیفیت محصول، ایمن سازی کار و یا کاهش آلودگی نمی‌شود بلکه منجر به سرمایه‌گذاری خصوصی شده و مردم را به سمت اقتصاد غیر رسمی هدایت و قیمت‌های مصرفی و انگیزه ارتشا را نیز بالا می‌برد.

در ارتباط با مجوزها بایستی به این نکته اشاره کرد که مجوزهای سخت تنها یکی از انواع مجوزهای بازرگانی هستند و در گزارش سال ۲۰۰۶ بانک جهانی به عنوان نقطه‌ای

برای شروع بحث مجوزها استفاده شده زیرا که بخش ساختمان در هر اقتصادی جزو بزرگترین بخش‌ها است و در کشورهای عضو OECD نزدیک به ۱۰ درصد درآمد ملی را تشکیل می‌دهد.

با وجود آن که مقررات سخت تر منجر به کاهش مرگ و میر می‌شود، در مواردی که سخت‌گیری بسیار زیاد و طاقت فرسا باشد، ساخت و ساز به سمت اقتصاد غیر رسمی جهت می‌گیرد.

هرناندو دوسوتو (Hernando de Soto) در راز سرمایه، تخمین زده است که در کشورهای در حال توسعه ساختمان‌هایی که بدون مجوز و بازرسی و غیرقانونی ساخته شده‌اند، به ارزش ۶/۷ تریلیون دلار می‌باشند. همچنین برآورد شده است که ساختمان‌هایی که غیرقانونی ساخته شده‌اند، در ترکیه ۴۰ درصد، در فیلیپین ۵۷ درصد و در مصر ۹۰ درصد می‌باشند.

کشور نیوزیلند به دلیل کارایی مقررات و خدمات بازرسی این کشور از جهت ساخت انبار آسانترین کشور جهان است که برای کسب مجوز ساخت نیاز به گذراندن هفت مرحله، ۶۵ روز و ۶۸۰۰ دلار که یک سوم درآمد سرانه‌اش می‌باشد، دارد.

به هر صورت، همواره بده بستانی بین حمایت از زندگی افراد و هزینه ساخت وجود دارد. ولیکن تنها کشورهای ثروتمند نیستند

که به تعادل بین هزینه و ایمنی دست می‌یابند. کشور موریس نیز در میان سهل‌ترین کشورها در زمینه ساخت انبار قرار دارد و همانند کشور هنگ کنگ و چین از نرخ پایین حوادث ساخت برخوردار است.

از نقطه نظر انجام اصلاحات، لهستان فعالترین کشور در زمینه اصلاح مجوزهای بازرگانی (قانون فعالیت اقتصادی آزاد با لغو بیش از ۶۰۰ مجوز و جواز لازم در سطح سراسری و شهری) در سال ۲۰۰۴ بوده است. گرجستان، کانادا، فنلاند، و هلند از دیگر کشورهایی هستند که اصلاحاتی در این زمینه انجام داده‌اند.

کشورهای فقیر با وجود انجام اصلاحات جزئی، همچنان بالاترین هزینه‌ها را دارند در حالی که این هزینه‌ها برای تکمیل مقررات ساخت کمتر از متوسط درآمد سالانه در کشورهای ثروتمند است ولیکن نزدیک به ۱۰ برابر درآمد متوسط در کشورهای فقیر است؛ ۵۰ برابر در بوركینافاسو، ۶۵ برابر در جمهوری دموکراتیک کنگو، ۸۷ برابر در بوسنی و هرزگوین و ۱۰۷ برابر در بوروندی که در مقایسه با هزینه ۱۲ درصدی درآمد در استرالیا، می‌توان گفت مجوز ساخت انبار در کشورهایی چون موریس و بوروندی ۶۰۰ برابر گرانتر است.

جدول شماره سه- مدت آغاز به کار بازرگانی (روز)

بیشترین	کمترین
آذربایجان	۱۱۵
ونزوئلا	۱۱۶
آنگولا	۱۴۶
اندونزی	۱۵۱
برزیل	۱۵۲
موزامبیک	۱۵۳
کنگو (جمهوری دموکراتیک)	۱۵۵
سائوتومه و پرنسپ	۱۹۲
لائوس	۱۹۸
هائیتی	۲۰۳
استرالیا	۲
دانمارک	۵
ایسلند	۵
ایالات متحده	۵
سنگاپور	۶
افغانستان	۷
پرتوریکو	۷
فرانسه	۸
جامائیکا	۹

جدول شماره دو- رویه آغاز به کار بازرگانی در MENA (تعداد)

بیشترین	کمترین
اسرائیل	۵
مراکش	۵
لبنان	۶
ایران	۸
عمان	۹
تونس	۹
مصر	۱۰
عراق	۱۱
اردن	۱۱
کرانه باختری و غزه	۱۱
سوریه	۱۲
امارات متحده عربی	۱۲
یمن	۱۲
کویت	۱۳
عربستان سعودی	۱۳
الجزایر	۱۴

جدول شماره یک- رویه آغاز به کار بازرگانی (تعداد)

بیشترین	کمترین
آرژانتین	۱۵
بولیوی	۱۵
یونان	۱۵
گوآتمالا	۱۵
اکراین	۱۵
بلاروس	۱۶
برزیل	۱۷
پرتغال	۱۷
اوگاندا	۱۷
چاد	۱۹
افغانستان	۱
استرالیا	۲
کانادا	۲
زلاندنو	۲
دانمارک	۳
فنلاند	۳
سوئد	۳
بلژیک	۴
ایرلند	۴
نروژ	۴

جدول شماره چهار- مدت زمان آغاز به کار بازرگانی در MENA

(روز)

کمترین		بیشترین	
۴۶	لبنان	۱۱	مراکش
۴۷	سوریه	۱۴	تونس
۴۷	ایران	۲۶	الجزایر
۵۴	امارات متحده عربی	۳۴	عمان
۶۳	یمن	۳۴	اسرائیل
۶۴	عربستان سعودی	۳۴	مصر
۷۷	عراق	۳۵	کویت
۱۰۶	کرانه باختری و غزه	۳۶	اردن

جدول شماره هفت- حداقل سرمایه مورد نیاز آغاز به کار بازرگانی

(بیشترین)

کشور	درصد از درآمد سرانه	دلار (آمریکا)
موریتانی	۸۷۸	۳۶۸۶
تیمور شرقی	۹۰۹	۵۰۰۰
چین	۹۴۷	۱۲۲۱۲
اردن	۱۰۱۲	۲۱۶۴۹
عربستان	۱۲۳۷	۱۲۹۰۰۹
کرانه باختری و غزه	۱۴۱۰	۱۸۰۴۱
اتیوپی	۱۵۳۲	۱۶۸۵
ماداگاسکار	۲۱۵۸	۶۴۷۴
یمن	۲۷۰۳	۱۵۴۰۸
سوریه	۵۱۱۲	۶۰۸۳۲

جدول شماره پنج- هزینه آغاز به کار بازرگانی

(درصد از درآمد سرانه)

کمترین		بیشترین	
صفر	دانمارک	۲۷۵	کرانه باختری و غزه
۰/۲	زلاندنو	۲۷۶	کامبوج
۰/۵	ایالات متحده	۲۸۰	رواندا
۰/۷	سوئد	۲۸۸	کنگو (جمهوری)
۰/۷	انگلستان	۳۶۰	چاد
۰/۹	کانادا	۴۶۵	نیجر
۱	پرتوریکو	۵۰۳	کنگو (جمهوری دموکراتیک)
۱/۱	سنگاپور	۶۴۲	آنگولا
۱/۲	فنلاند	۸۳۵	سیرالئون
۱/۲	فرانسه	۱۴۴۲	زیمبابوه

جدول شماره هشت- حداقل سرمایه آغاز به کار بازرگانی در MENA

(درصد از درآمد سرانه)

کمترین		بیشترین	
۴۱۶/۹	امارات متحده عربی	صفر	اسرائیل
۷۰۰/۳	مراکش	۱/۷	ایران
۷۳۹/۸	مصر	۲۹/۸	تونس
۱۰۱۱/۶	اردن	۳۱/۶	عراق
۱۲۳۶/۹	عربستان سعودی	۵۵/۱	الجزایر
۱۴۰۹/۸	کرانه باختری و غزه	۶۸/۵	لبنان
۲۷۰۳/۲	یمن	۹۷/۳	عمان
۵۱۱۱/۹	سوریه	۱۳۳/۸	کویت

جدول شماره شش- هزینه آغاز به کار بازرگانی در MENA

(درصد از درآمد سرانه)

کمترین		بیشترین	
۳۷/۴	عراق	۲/۲	کویت
۴۴/۳	امارات متحده عربی	۴/۸	عمان
۴۵/۹	اردن	۵/۳	اسرائیل
۶۸/۵	عربستان سعودی	۶/۳	ایران
۱۰۴/۹	مصر	۱۰	تونس
۱۱۰/۶	لبنان	۱۲	مراکش
۲۴۰/۲	یمن	۲۵/۲	الجزایر
۲۷۵/۴	کرانه باختری و غزه	۳۴/۵	سوریه

جدول شماره نه- آغاز به کار بازرگانی

دشوارترین کشورها	سهلترین کشورها
موریتانی	۱ کانادا
عربستان سعودی	۲ استرالیا
توگو	۳ ایالات متحده
هائیتی	۴ زلاندنو
اریتره	۵ سنگاپور
یمن	۶ هنگ کنگ، چین
کرانه باختری و غزه	۷ پرتوریکو
کنگو (جمهوری دموکراتیک)	۸ رومانی
چاد	۹ انگلستان
آنگولا	۱۰ جامائیکا

جدول شماره ۱۰- رویه کسب مجوز

(تعداد)

بیشترین		کمترین	
گینه	۲۹	دانمارک	۷
چین	۳۰	زландنو	۷
مصر	۳۰	سوئد	۸
جمهوری چک	۳۱	تایلند	۹
قزاقستان	۳۲	فرانسه	۱۰
تایوان، چین	۳۲	ایرلند	۱۰
ترکیه	۳۲	آلمان	۱۱
بوتسوانا	۴۲	ژاپن	۱۱
بورکینافاسو	۴۶	کنیا	۱۱
سیرالئون	۴۸	سنگاپور	۱۱

جدول شماره ۱۳- مدت زمان کسب مجوز در MENA

(روز)

بیشترین		کمترین	
اردن	۱۲۲	عراق	۲۱۰
امارات متحده عربی	۱۲۵	مراکش	۲۱۶
یمن	۱۳۱	اسرائیل	۲۱۷
عربستان سعودی	۱۳۱	الجزایر	۲۱۹
سوریه	۱۳۴	مصر	۲۴۴
کرانه باختری و غزه	۱۴۴	عمان	۲۶۳
کویت	۱۴۹	لبنان	۲۷۱
تونس	۱۵۴	ایران	۲۷۵

جدول شماره ۱۱- رویه کسب مجوز در MENA

(تعداد)

بیشترین		کمترین	
یمن	۱۳	امارات متحده عربی	۲۱
عراق	۱۴	تونس	۲۱
عمان	۱۶	مراکش	۲۱
لبنان	۱۶	اسرائیل	۲۱
اردن	۱۷	ایران	۲۱
کرانه باختری و غزه	۱۸	الجزایر	۲۵
عربستان سعودی	۱۸	کویت	۲۶
سوریه	۲۰	مصر	۳۰

جدول شماره ۱۴- هزینه کسب مجوز

(درصد از درآمد سرانه)

بیشترین		کمترین	
سائوتومه و پرنسیپ	۱۷۳۷	امارات متحده عربی	۲/۱
اتیوپی	۱۷۴۷	استرالیا	۱۲/۳
صربستان و مونته نگرو	۲۱۹۵	جمهوری چک	۱۶/۱
نیجر	۲۹۲۰	موریتس	۱۶/۷
تانزانیا	۴۱۱۰	ایسلند	۱۶/۸
مالی	۴۹۰۳	ایالات متحده	۱۶/۹
بورکینافاسو	۵۰۰۲	تایلند	۱۷/۳
کنگو (جمهوری دموکراتیک)	۶۵۱۶	لیتوانی	۱۷/۵
بوسنی و هرزگوین	۸۷۳۵	اسلواکی	۱۸
بوروندی	۱۰۷۴۱	پالاو	۱۸/۸

جدول شماره ۱۲- مدت زمان کسب مجوز

(روز)

بیشترین		کمترین	
ماداگاسکار	۳۵۶	فنلاند	۵۶
چین	۳۶۳	کره	۶۰
کامرون	۴۴۴	زландنو	۶۵
برزیل	۴۶۰	دانمارک	۷۰
نیجریه	۴۶۵	ایالات متحده	۷۰
بوسنی و هرزگوین	۴۷۶	کانادا	۸۷
زیمبابوه	۴۸۱	ژاپن	۸۷
روسیه	۵۲۸	مغولستان	۹۶
ساحل عاج	۵۶۹	نروژ	۹۷
ایران	۶۶۸	انگلستان	۱۱۵

جدول شماره ۱۵- هزینه کسب مجوز در MENA

(درصد از درآمد سرانه)

بیشترین		کمترین	
امارات متحده عربی	۲/۱	تونس	۳۴۰
الجزایر	۷۰/۵	سوریه	۳۵۹/۸
عربستان سعودی	۸۲/۱	اردن	۵۰۶/۳
اسرائیل	۹۳/۵	کرانه باختری و غزه	۷۷۹/۲
لبنان	۲۱۴/۶	ایران	۸۱۸
یمن	۲۷۴/۴	عمان	۱۰۱۳/۹
کویت	۲۷۸/۹	مصر	۱۰۶۷/۱
عراق	۳۱۱/۵	مراکش	۱۳۰۲/۸

زیر نویس : MENA (Middle East & North Africa)

